

Vlaams
Parlement

vergadering **C27**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en
Toerisme

van 5 november 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het Spaanse politiegeweld in Catalonië – 236 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de doodstraf uitgesproken tegen de Iraanse professor Ahmadreza Djalali en de naleving van de mensenrechten – 240 (2019-2020)	7
VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het uitstel van de brexit – 344 (2019-2020)	11

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het Spaanse politiegeweld in Catalonië
– 236 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, we hebben hier al verschillende keren over Catalonië gesproken. We zijn nu aan het begin van het nieuwe parlementaire jaar, en wat er in Catalonië gebeurt, is totaal onaanvaardbaar. Enkele weken geleden was er de veroordeling van negen politici en activisten. De spanning neemt elke dag toe. In Barcelona, Girona, Tarragona, Lleida en Sabadell wordt er geprotesteerd.

Minister-president, ik weet dat u er een paar keer bent geweest en hebt gezien hoe vreedzaam de Catalanen kunnen zijn. De betogers nemen het niet dat hun leiders veroordeeld werden tot celstraffen van dertien, tien en negen jaar. Het veroorzaakt massaprotesten, die hardhandig worden neergeslagen door de ordediensten, de Guardia Civil. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen vreedzame betogers, voorbijgangers en infiltranten die in de burgerbeweging van tienduizenden, honderdduizenden betogers infiltreren en die uit zijn op een confrontatie met de ordediensten.

We hebben gezien dat de situatie escaleert. Ik had hier graag een filmpje getoond, maar blijkbaar was het niet direct mogelijk om bepaalde beelden te tonen, maar u hebt ze ongetwijfeld gezien op televisie, Twitter of Facebook: vrouwen, kinderen, oudere mensen, studenten die bijzonder hardhandig aangepakt worden door de Spaanse politie en de Guardia Civil.

Het gebruik van rubberkogels is in Catalonië verboden, maar enkel de regionale Catalaanse politie, de zogenaamde Mossos d'Esquadra, houdt zich hieraan. De Spaanse politie en de Guardia Civil gebruiken ze klaarblijkelijk wel. Ik heb soms de indruk dat we bijna kunnen spreken van een politiestaat of een repressiestaat. Ik stel me dan ook de vraag of de rechtsstaat effectief een rechtsstaat is.

Iets minder dan twee jaar geleden hebben we hierover al een resolutie goedgekeurd. U was toen federaal minister van Binnenlandse Zaken en de toenmalige premier heeft ook zeer uitdrukkelijk het politieoptreden veroordeeld.

Sinds de veroordeling van de Catalaanse leiders wordt er opnieuw gelijkaardig geweld gebruikt. Dat is al een drietal weken bezig. Er zijn ook al slachtoffers gevallen. Zo is er weet van een betogers die zijn oog heeft verloren als gevolg van het gebruik van de rubberkogels. We zien beelden van overvalwagens die zonder schroom manifestanten omverrijden, meesleuren en matrakkeren op de meest schandalige manier. Betogers steken de handen in de lucht, maar worden toch op alle mogelijke manieren gewelddadig en hardhandig aangepakt. Het is dus aangetoond dat de Spaanse ordediensten niet terugdeinzen om buitensporig hard op te treden tegen de Catalaanse betogers.

Minister-president, u bent zelf ter plaatse geweest nog voor het referendum van enkele jaren geleden. U hebt toen gezien dat de betogers zeer vredelievend waren. De vele duizenden manifestanten betogen op een vredelievende manier, wat bijvoorbeeld een groot verschil is met Hongkong, waar de politie ook bijzonder hardhandig optreedt maar waar ook de demonstranten iets gewelddadiger durven zijn. Het stoort mij dan ook fundamenteel – net zoals een VN-waarnemer zei – dat de wereld klaagt over het gebeuren in Hongkong – wat terecht is –, maar dat er een absoluut stilzwijgen is over het buitensporige politiegeweld van de Spaanse ordediensten in Catalonië.

Minister-president, wat is uw reactie op de feiten die we de voorbije weken bijna dagelijks hebben kunnen zien?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, ik denk dat ik al vaak heb toegelicht dat de Vlaamse Regering de gang van zaken in Spanje en de gewelddadige aanpak van de zogenaamde Catalaanse crisis betreurt. Ik heb redelijk goede contacten met de Catalaanse beweging en ik kan persoonlijk getuigen dat geweldloosheid een van haar uitgangspunten is. De beweging blonk steeds uit in gedisciplineerd optreden. Mijn gedachten gaan uit naar de Catalanen zelf. Ik heb enorm respect voor de wijze waarop ze de voorbije jaren op vreedzame wijze en in bijzonder groten getale niet meer of minder hebben gevraagd dan hun mening te mogen uiten door middel van verkiezingen of van het referendum van 1 oktober 2017.

Het Vlaams Parlement heeft al meermaals kamerbreed resoluties goedgekeurd waarin het geweld van de Spaanse ordetroepen tijdens eerdere fases van de spanningen tussen Barcelona en Madrid werd veroordeeld. De Vlaamse Regering is en blijft van oordeel dat dit conflict niet kan worden opgelost met matrakken en in rechtbanken. Het gaat overduidelijk om een politiek conflict en dus kan enkel een politieke oplossing soelaas brengen. Politieke oplossingen worden na gesprekken, dialogen en onderhandelingen aan de onderhandelingstafel gevonden. In lijn met de resoluties van het Vlaams Parlement, blijft ik de regeringen van Spanje en Catalonië oproepen met elkaar in dialoog te gaan en een onderhandelde oplossing te zoeken voor de legitieme vragen van de Catalaanse bevolking.

Tot slot kan ik melden dat ik, in uitvoering van de recent unaniem goedgekeurde resolutie van het Vlaams Parlement, een brief heb verstuurd naar de Spaanse ambassadeur, Beatriz Larrotcha Palma, waarin ik haar verzoek om van gedachten te wisselen naar aanleiding van de gebeurtenissen die in Catalonië en in Spanje hebben plaatsgevonden na de bekendmaking van het vonnis tegen de Catalaanse politici en activisten. Ik wacht hoopvol op een positief schriftelijk antwoord, maar ik heb gisteren de 27 ambassadeurs van de Europese lidstaten toegesproken en de Spaanse ambassadrice was daar aanwezig. Ik heb haar nogmaals verteld dat ik echt met haar wil spreken. Dat gesprek zal zeer snel plaatsvinden, want zij staat daarvoor open. Ik zal dan namens het Vlaams Parlement onverbloemd onze opinie kenbaar maken over dit politiek conflict, dat nu in de rechtbank en op straat met geweld wordt beslecht.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik vind het alvast bijzonder positief dat de Vlaamse Regering het politiegeweld en het optreden van de Spaanse ordediensten consequent blijft veroordelen. Dat staat in schril contrast met de Federale Regering, die twee jaar geleden wel de moed had, maar zich nu in stilzwijgen hult. Dat geldt effectief ook voor de Europese Commissie, telkens onder het mom dat het een interne aangelegenheid betreft. Dat is eigenlijk ook het argument dat China al jaren gebruikt. Als er geweld plaatsvindt, horen we dat een interne aangelegenheid is en dat we ons niet moeten moeien.

We zitten in een Europese Unie en ik dacht dat we dezelfde normen en waarden verdedigden, maar ik stel vast dat een lidstaat andere ideeën heeft over normen, waarden, het gebruik van geweld en de rechtstaat. We hebben de buitenproportionele straffen voor politieke misdrijven al aangehaald. In mijn ogen zijn dit alvast geen misdrijven, maar gaat het om mensen die hun democratische plicht uitvoeren. Ze voeren uit waarvoor ze uiteindelijk in een parlement zetelen.

Het is duidelijk dat het Vlaams Parlement dit geweld blijft veroordelen. Het was bijzonder te kunnen vaststellen dat onze resolutie betreffende een duidelijke

veroordeling van het buitenproportioneel geweld twee jaar geleden en onze resolutie betreffende de buitenproportionele straffen unaniem werden gesteund in het Vlaams Parlement.

Minister-president, ik vind het alvast positief dat u de Spaanse ambassadeur hierop hebt gewezen en ik noteer dat u binnenkort een persoonlijk gesprek met haar zult voeren. U zult haar dan kunnen wijzen op wat het Vlaams Parlement heeft beslist en wat ook het standpunt van de Vlaamse Regering is, namelijk dat het onaanvaardbaar is dat we in de EU politieke gevangenen hebben en dat we het buitenproportioneel geweld veroordelen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Mijn fractie deelt uiteraard de bezorgdheden die hier worden geuit. De resolutie van 16 oktober 2019 bevestigt dit zeer duidelijk. Het Vlaams Parlement veroordeelt uitdrukkelijk het buitensporige karakter van de straffen die werden uitgesproken en roept op tot politieke dialoog en vraagt dat alle geweld stopt. De politiediensten hebben vanzelfsprekend de opdracht om de openbare orde te handhaven in Catalonië. Maar de politiereactie moet steeds proportioneel zijn en niet een matrakkenaanpak zijn, zoals u net ook zei, minister-president. We kunnen enkel maar zowel de Spaanse als de Catalaanse regering oproepen om de dialoog te hervatten. Ik ben dan ook tevreden dat u de koe bij de horens hebt gevat en een schrijven hebt gericht. Ik verneem graag spoedig meer, en ook wanneer u met haar rond de tafel kunt zitten en kunt terugkoppelen naar deze commissie.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Ik wil eerst en vooral nogmaals benadrukken dat ook mijn fractie zich grote zorgen maakt over de ontwikkelingen in Catalonië. Ook wij veroordelen het buitensporige geweld van de Spaanse politie tegen de Catalaanse betogers.

Collega's, nu zondag zijn er in Spanje verkiezingen. Gisteravond was er een debat tussen de kopstukken van de Spaanse politieke partijen. Daarbij kwam Catalonië al heel snel aan bod. Zo stelde de aftredende premier maatregelen in het vooruitzicht die de Catalaanse onafhankelijkheidsstrijd in de kiem zouden moeten smoren. Hij wil onder andere de audiovisuele media en het onderwijs in de autonome regio's meer controleren. Hij wil zelfs de organisatie van een onafhankelijkheidsreferendum in de strafwet laten opnemen, alsof streven naar onafhankelijkheid een misdaad zou zijn. Dat zijn toch zaken die ons als democraten grote zorgen zouden moeten baren. In plaats van tot inkeer te komen, gaat men in Spanje in het offensief tegen al wie het waagt deze ondemocratische toestanden aan te klagen.

Minister-president, hoe staat u ten opzichte van deze ontwikkelingen? Ik kan alleen maar oproepen om de Catalaanse kwestie zoveel mogelijk op de Europese agenda te krijgen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister-president, u zult in de verslagen van de plenaire vergadering hebben gezien dat ook mijn fractie deze resolutie heeft gesteund. Daar zijn we consequent in. Wij wensen deze gevoeligheden sterk te ondersteunen. Wij denken dat politieke problemen politieke antwoorden vragen. Politiegeweld – en dat is de nieuwe fase sinds de plenaire vergadering waarin we de resolutie hebben goedgekeurd – moet steeds proportioneel zijn en in verhouding.

Ik wil in mijn aansluitende vraag en opmerking een klein beetje uitzoomen. Het is goed dat de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement in dergelijke kwesties een

zeer strakke en duidelijke lijn trekken. Mijn collega verwees daarnet al naar Hongkong. Daar speelt zich een gelijkaardige dynamiek af, met een streven naar meer autonomie, wat een legitieme ambitie of wens van de bevolking of van een deel van de bevolking kan zijn. Ook daar wordt op een ongewenste manier omgegaan met protesten van de bevolking.

Naar aanleiding van dat conflict en van eventuele andere conflicten en uitdagingen vraag ik u of u van plan bent of al initiatieven hebt genomen om dezelfde stappen te zetten inzake het uitnodigen van ambassadeurs, het hun aanspreken over hun verantwoordelijkheid in dat geval. Hebt u, specifiek met betrekking tot deze kwestie, de Chinese ambassadeur al bij u geroepen om daarover het gesprek aan te vatten?

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp.a): Minister-president, wij hebben met volle overtuiging de resolutie gesteund. Wij vinden dat er op elke vorm van buitenproportioneel geweld zeer zware straffen moeten komen. Dat moet worden veroordeeld. Ik wil mijn collega die verwijst naar Hongkong bijtreden. Wij moeten ook daar vanuit Vlaanderen het buitenproportionele geweld zo snel mogelijk veroordelen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u, collega's, voor de bijkomende vragen en opmerkingen.

Ik denk op dezelfde consequente lijn over de evolutie in Spanje. Men moet het niet eens zijn met de politieke betrachtingen van de Catalanen. Men mag daar op een democratische manier resoluut tegen van leer trekken, maar men moet wel zien dat de freedom of speech, een van de basiswaarden in onze Europese democratieën, gerespecteerd blijft.

Ik verwijs naar een gesprek dat ik een tijd geleden had met David Cameron. Dat was naar aanleiding van het Schotse referendum. David Cameron, een conservatief, zei toen dat hij zich met alle democratische middelen zou verzetten tegen het feit dat de Schotten voor de onafhankelijkheid zouden stemmen, maar hij zou de uitslag van het referendum wel respecteren. In het politieke debat over al dan niet onafhankelijkheid zei Cameron dus dat hij aan de kant van de tegenstanders van de onafhankelijkheid stond, maar als de meerderheid van de Schotten zou beslissen dat dat hun toekomst zou zijn, zou hij dat wel respecteren. Ik denk dat dat een normale houding is in een democratie. Ik zou er geen enkel probleem mee hebben mocht de Spaanse regering erg actief zijn in het debat over de Catalaanse onafhankelijkheid. In een debat, met alle democratische middelen die tot haar beschikking staat. Dan zouden wij waarschijnlijk aan de andere kant van het spectrum staan, maar daar gaat het niet over. Het verloopt democratisch met respect voor de uitslag van dat referendum als dat ten minste volgens de regels van de kunst georganiseerd is. Dat is dus mijn gedragslijn. Ik heb er geen enkel probleem mee, integendeel, en ik heb er zelfs begrip voor dat de Spaanse regering zich verzet tegen de Catalaanse onafhankelijkheid, maar in een democratie zijn er spelregels en is er een kader waarbinnen je blijft. Het gaat niet op om politieke tegenstanders gevangen te nemen.

De tweede vraag die hier nog werd opgeworpen, gaat over Hongkong. Ik heb de Chinese ambassadeur zelf niet moeten uitnodigen, hij heeft zichzelf aangeboden voor een gesprek. Het is geen Toy Blast die ik zoek, maar ik ben even in mijn agenda het zoeken. Eerstdaags zal ik de Chinese ambassadeur zien en ik zal het topic Hongkong zeker ter sprake brengen.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Dank u wel, minister-president. U zag dat mijn medewerker iets binnenbracht. Toevallig is er een kwartiertje geleden een brief van de Spaanse ambassadrice binnengekomen. U hebt haar naam vermeld - mevrouw Larrotcha Palma - die u blijkbaar onlangs hebt ontmoet. Het is een lange brief en ik heb hem snel moeten lezen. Zij reageert op onze resolutie waarbij ze onder meer zegt dat men in de eerste plaats niet zal ingaan op het verzoek tot overleg. Zij zegt dat we slechts een regionaal parlement zijn. Blijkbaar kent ze de verklaring bij het Verdrag van Lissabon niet goed, waarin staat dat we exclusieve bevoegdheden hebben. Als u haar zou zien, mag u dat zeker eens uitleggen. Ze zegt in haar brief ook – en ik citeer even: "The state has responded in a moderate and proportional level to the scale of the security and public order challenge posed by violent pro-independent activists, who have even attempted to disrupt basic public services such as air transport." We zien dus eigenlijk al een manier waarop de officiële vertegenwoordiger van Spanje, de ambassadrice hier, de feiten aan het omdraaien is. We hebben allemaal de beelden gezien van vreedzame betogers, we hebben twee jaar geleden het buitenproportioneel geweld veroordeeld. Nu hebben we de buitensporige veroordelingen veroordeeld, maar het officiële Spanje zegt hier: nee, wij hebben op een gematigde proportionele manier geantwoord op het gewelddadig optreden van de 'pro-independence' activisten. Dit doet me bijna denken aan Turkije die iedere tegenstand van de Koerden telkens als terrorisme begint te omschrijven.

Minister-president, ik zal kort zijn. Ik hoop dat u de ambassadrice zeker kunt ontmoeten en kunt wijzen op de inhoud van onze twee resoluties, en dat Spanje toch wel beseft dat de normen en waarden die we in de Europese Unie delen die van overleg en dialoog zijn, en niet die van geweld en een oplossing via rechterlijke beslissingen proberen te zoeken.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vanlouwe. De minister-president meldt voor de volledigheid dat het overleg op de ambassade van China op 13 november gepland is.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de doodstraf uitgesproken tegen de Iraanse professor Ahmadreza Djalali en de naleving van de mensenrechten
– 240 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dit is geen nieuwe kwestie, het is eerder een opvolgvraag. Op 10 oktober voerde Amnesty International een actie aan de Iraanse ambassade in Elsene, ter gelegenheid van de Internationale Dag tegen de Doodstraf. De mensenrechtenorganisatie koos specifiek voor deze locatie omdat het land toch een kwalijke reputatie heeft inzake terdoodveroordelingen.

Onder die groep terdoodveroordeelden in Iran bevinden zich opvallend veel mensenrechtenactivisten, en dat sluit uiteraard aan bij onze gevoeligheid voor normen en waarden, ook bij eerdere vragen. Als parlement zijn we daar in het verleden altijd heel bezorgd om geweest.

In die zin hebben wij een bijzondere band. We hebben in het verleden een resolutie goedgekeurd in verband met professor Ahmadreza Djalali, een arts gespecialiseerd in de rampengeneeskunde, en verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij zit

sinds april 2016 opgesloten in Teheran, omdat hij wordt beschuldigd van samenwerking met vijandelijke staten en van activiteiten tegen de Iraanse nationale veiligheid. In oktober 2017 werd hij ter dood veroordeeld, zonder een eerlijk of openbaar proces. Hij vroeg zijn advocaat die hem werd toegewezen, om hoger beroep aan te tekenen, maar die advocaat heeft dat nooit gedaan. Dat bleek op 10 december 2017. Daarom heeft dit parlement in het najaar van 2017 twee resoluties kamerbreed goedgekeurd, waarin werd opgeroepen de doodstraf niet uit te voeren en de professor onvoorwaardelijk vrij te laten. Wij hebben toen uw voorgangers de opdracht meegegeven om in alle contacten met de Iraanse overheid de mensenrechten op de agenda te zetten, en te bepleiten dat de doodstraf in het algemeen zou worden afgeschaft. Universitaire samenwerkingen dienden opgeschort te worden, en ook handelsrelaties met Iran moesten on hold worden gezet.

We zijn ondertussen twee jaar verder. Het doodsvonnis werd gelukkig nog niet uitgevoerd, maar op zijn minst 180 anderen werden dit jaar wel al geëxecuteerd in Iran.

Ik heb een aantal opvolgvragen, want ik denk dat dergelijke situaties ons allemaal wakker kunnen houden. Hebt u enig nieuws over de huidige toestand van professor Djalali? Heeft hij contact met zijn familie en collega's? Is er op dit moment in juridische bijstand voorzien?

Welke acties heeft de Vlaamse Regering ondernomen, aansluitend op de resoluties, en ter uitvoering hiervan, om de mensenrechten en de afschaffing van de doodstraf te bepleiten in Iran? Staan de academische en handelsrelaties met Iran nog steeds on hold?

Uiteraard zijn er wel meer landen die de doodstraf uitvoeren en het niet zo nauw nemen met mensenrechten. In welke mate plant u volgende contacten met ambassades om dat thema ook daar op de agenda te plaatsen? En in welke mate hangen daar consequenties aan vast voor handels- en andere relaties?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voor ik punctueel op de vraag inga, wil ik nog meegeven dat ik van plan ben om dit dossier – het werk van de voorgaande Vlaamse Regering – verder te zetten. Ik zal daar straks meer in detail op ingaan. Ik voel me zelf ook specifiek verbonden, want ik ben zelf een alumnus van de VUB. Daar is dus toch een zekere verbintenis.

Ik heb helaas geen nieuws over de huidige toestand van professor Djalali. Wat heeft de Vlaamse Regering de vorige twee jaar gedaan? De vorige minister-president heeft talrijke gesprekken gevoerd met de Iraanse ambassadeur over het lot van de professor. Tijdens deze gesprekken heeft de minister-president telkens benadrukt dat Vlaanderen veel belang hecht aan mensenrechten, en dat we pleiten voor de afschaffing van de doodstraf. Die boodschap heeft hij ook per brief overgebracht aan president Rouhani en Ayatollah Khamenei. Hij heeft Ayatollah Khamenei ook om gratie verzocht. Hij heeft de zaak van professor Djalali ook verschillende keren aangekaart op Europees niveau, meer bepaald bij Hoge Vertegenwoordiger Mogherini, bij Europees Commissievoorzitter Juncker en bij Europees commissaris Frans Timmermans.

Wat de academische en handelsrelaties betreft: op 26 april 2018 beslisten de Vlaamse rectoren unaniem om alle nieuwe vormen van academische samenwerking met Iraanse kennisinstellingen op te schorten. Deze beslissing is nog steeds van kracht, en wordt ook gehandhaafd.

Wat de handelsrelaties betreft: de terugtrekking van de Verenigde Staten uit het nucleair akkoord met Iran heeft een aantal moeilijkheden met zich meegebracht

voor de handelsrelaties met Iran. Maar deze moeilijkheden staan los van de situatie van professor Djalali. Ze hebben ook niet tot gevolg gehad dat de handelsrelaties met Iran volledig on hold staan.

Wat de andere landen met de doodstraf betreft, vraagt de Vlaamse Regering van elke overheid respect voor de fysieke integriteit van haar burgers. De Vlaamse Regering verzet zich resoluut tegen de doodstraf en steunt daarom de beweging voor de wereldwijde afschaffing van de doodstraf. Om die reden was Vlaanderen een medesponsor van het Wereldcongres tegen de doodstraf dat in februari 2019 in Brussel plaatsvond. We zetten ons principieel en volop in voor het respect voor de mensenrechten en dat dringt ook door in ons buitenlands beleid. We dragen actief de waarden uit die zijn vervat in de internationale en Europese mensenrechtenverdragen, wat het verzet tegen de doodstraf omvat.

De problemen op het vlak van de mensenrechten worden consequent aangekaart, in de eerste plaats door middel van onze internationale en Europese contacten. Waar de opportuniteiten zich aandienen, gebeurt dit ook bilateraal. Zo is de zaak van professor Djalali consequent op de agenda gezet tijdens onze contacten met de Iraanse autoriteiten, met de Zweedse autoriteiten en met de Europese Commissie.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Mijn fractie steunt heel graag het voornemen de behandeling van dit dossier en van deze voor deze persoon dramatische kwestie op dezelfde wijze en in dezelfde richting voort te zetten. Aansluitend bij de ambitie in het Vlaams regeerakkoord, denk ik dat Vlaanderen ook op Europees vlak de lead kan nemen om dit op de agenda te blijven plaatsen. Ik begrijp ook dat we hier niet kunnen toveren en dat we niet alle wereldwijde situaties zullen oplossen vanuit het kleine Vlaamse Gewest.

Ik heb gemerkt dat het in de uitleg vooral over soft power gaat. Het gaat dan om diplomatieke contacten, om het schrijven van brieven en het aanklaarten tijdens gesprekken. Wat Iran betreft, zie ik een aantal hardere kwesties. Zoals in de resolutie is bepaald, zijn de academische relaties on hold gezet, en dat geldt op dit ogenblik ook voor de handelsrelaties.

Minister-president, ik denk niet dat ik straks nog zal aanvullen, maar ik heb nog een afsluitende vraag. Ziet u met betrekking tot andere landen eventueel nog stappen die op het vlak van de veeleer harde power moeten worden gezet of wenst u zich in de eerste fase te beperken tot overleg?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Minister-president, ik dank u voor uw verklaring dat u zich met dezelfde kracht zult inzetten voor het dossier van professor Djalali als uw voorganger heeft gedaan. Professor Djalali is een collega aan de VUB. Ik ben blij dat we ons hier als alumni en ik zelfs als werknemer van de VUB voor zijn dossier inzetten. Voormalig minister-president Bourgeois heeft dit dossier op alle mogelijke fora aangekaart.

In 2018, nog voor we hier de kamerbrede resolutie hebben aangenomen, die we trouwens ook in de Senaat hebben aangenomen, heb ik toenmalig minister-president Bourgeois opgeroepen om misschien wat hardere taal te spreken indien Iran de taal van het recht en van de mensenrechten niet wil verstaan. Dat is dan de taal van het geld. Op dat ogenblik was een zending van het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (FIT) naar Iran gepland. Die zending heeft plaatsgevonden. De universiteiten hebben besloten hun academische relaties met Iran te stoppen. In welke mate bent u bereid dit door te trekken en met het FIT na te gaan of we de Vlaamse handelsrelaties met Iran kunnen stopzetten?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Mijnheer Vaneeckhout, ik wil u vooreerst danken voor het stellen van deze vraag om uitleg. Resoluties zijn geen voddjes papier en we moeten dit nauw opvolgen en evalueren. Dit is een oproep om in elke resolutie een termijn in te stellen om ze effectief uit te voeren.

Minister-president, het spreekt voor zich dat mijn fractie heel bezorgd is om het lot van de Iraanse professor. We hopen dat we deze verwerpelijke veroordeling alsnog kunnen omkeren. Het staat buiten kijf dat we al onze federale en regionale diplomatieke kanalen moeten benutten om deze zaak verder aan te kaarten. Het is dan ook essentieel dat Vlaanderen aan de kar blijft trekken, niet enkel in verband met dit specifieke geval, maar in verband met alle andere gevallen waarbij de doodstraf in het vizier komt.

Uit uw antwoord is gebleken dat u hiervoor strijdt. U verwijst naar brieven, gesprekken, overlegmomenten, het aankaarten op het niveau van de EU en de opschorting van bepaalde relaties, zij het dan niet de handelsrelaties. Ik volg u hierin wel, maar ik wil toch oproepen om heel alert te zijn. Als andere drukkmiddelen in het vizier komen, moet u die zeker benutten in deze zaak.

Joris Nachtergaele (N-VA): Mijnheer Vaneeckhout, dank u. Het is belangrijk en zelfs cruciaal dat we dit onder de aandacht houden. Er is helaas de laatste jaren en maanden weinig goed nieuws te melden over dit dossier.

Minister-president, ik ben blij dat u het engagement opneemt om het engagement van de vorige minister-president voort te zetten. Het was voor hem bijna een persoonlijke zaak. Ik merk dat dit voor de nieuwe minister-president ook zo is.

Het kan misschien een idee zijn om de opvolger van mevrouw Mogherini, die waarschijnlijk op 1 december zal beginnen als Hoge Vertegenwoordiger, hierover te contacteren. De vorige Vlaamse Regering had hierover goede contacten met mevrouw Mogherini. U kunt dan misschien meteen de resolutie over Catalonië meesturen. Josep Borrell zal daar zeker ook in geïnteresseerd zijn.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik ga eerst in op de vraag over de harde power van het geld. Wat de handelsrelaties betreft, moeten we ten aanzien van alle landen die zich nog van de doodstraf en dergelijke toestanden bedienen het Europese platform betreden. U zult het met mij eens zijn dat de internationale politiek een tamelijk cynisch gebeuren is. Zeker als het over internationale handel gaat, zegt iets in mij mij dat als wij dat ding stopzetten en wij niet gemeenschappelijk optreden, andere Europese landen er wel van zullen profiteren. Er zal geen product minder naar die landen gaan, maar het zal via andere kanalen dan de onze gebeuren. Ik heb dat in deze commissie al eens naar aanleiding van een ander dossier gezegd: daar is mijn houding dat we moeten proberen Europees op te treden. Dat is met meer power, met meer kracht. Dan zullen er daadwerkelijk gevolgen zijn in die landen.

Ik neem de suggestie om met een hele bundel resoluties van het Vlaams Parlement naar de opvolger van Mogherini te gaan, ter harte. Ik zal na de inwerkperiode van de opvolger zeker trachten die contacten en die lijnen open te leggen om dergelijke kwesties te bespreken.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Wat betreft de handelsrelaties ben ik het ermee eens dat het te verkiezen valt om dat op het Europese niveau te doen. Ik reken erop en mijn fractie zal een steun zijn om als Vlaanderen in Europa daarin een leidende

rol op te nemen. We verschillen soms van mening over hoe snel je het dan op het Vlaamse niveau moet doen. Met betrekking tot bijvoorbeeld wapenembargo's maken wij een andere inschatting. Dat vergt een ander type maatregelen dan handelsrelaties die op Europees niveau worden afgebouwd of on hold worden gezet.

Ter afronding vraag ik daar de nodige consequentie in. Ook in de westerse wereld zijn er landen die op dit moment nog de doodstraf hanteren. Europa kan dit signaal geven aan onze vrienden aan de andere kant van de oceaan, de Verenigde Staten. In 2019 werd de doodstraf in een aantal staten, nadat het er een aantal jaren niet was gebeurd, opnieuw echt uitgevoerd. Ik denk en ik hoop dat we ook op die manier hetzelfde signaal geven en dezelfde consequentie van waarden en normen in de westerse wereld aan de dag leggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het uitstel van de brexit – 344 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Tot voor enkele weken gingen we ervan uit dat de brexit op 31 oktober 2019 een feit zou zijn. Maar dat was buiten het Britse parlement gerekend. Er is een nieuw uitstel tot 31 januari 2020. Er zijn ondertussen ook nieuwe Britse verkiezingen, die mogelijk de politieke kaarten grondig kunnen dooreenschudden.

Drie jaar geleden keurde een kleine meerderheid van de Britten de brexit goed in een referendum. De conservatieve partij respecteerde de uitslag van het referendum en startte de procedure om uit de Europese Unie te stappen. Dit leidde tot een ongekende politieke chaos. Ook de onderhandelingen verliepen – zoals te verwachten viel – bijzonder moeilijk en uiteindelijk werd het uitstel gevraagd tot 31 oktober 2019. Ook dat uitstel werd, andermaal, met drie maanden verlengd.

Velen rekenen erop dat de verkiezingen van 12 december 2019 meer duidelijkheid zullen verschaffen, hoewel verrassingen mogelijk blijven in dit brexitverhaal. De kans is ook groot dat de polarisering in het Britse parlement nog toeneemt.

Hoe staat u tegenover dit uitstel? Heeft Vlaanderen baat bij dit nieuwe uitstel? In welke mate zult of kunt u dit uitstel aanwenden om verdere voorbereidingen te treffen?

Analisten stellen dat de verkiezingen wel eens tot verrassingen zouden kunnen leiden. De socialisten zijn verdeeld over het al dan niet bij de EU blijven. Dat zou kunnen leiden tot een eventueel nieuw referendum bij winst voor deze partij. Bij de conservatieven wordt de rechtervleugel opgejaagd door de Brexit Party van Nigel Farage, wat dan weer zou kunnen leiden tot de eis tot heronderhandelingen. Acht u het mogelijk dat de nieuwe Britse verkiezingen kunnen leiden tot een nieuw referendum? Hoe staat u hiertegenover? Wat zijn de gevolgen indien het brexitakkoord opnieuw ter discussie wordt gesteld? Acht u nieuwe onderhandelingen nog mogelijk? Dreigt een mogelijk nieuw uitstel uiteindelijk niet te leiden tot een no-dealbrexit?

Uit een onderzoek van het onafhankelijke onderzoeksinstituut National Institute of Economic and Social Research (NIESR) blijkt dat het huidige brexitakkoord met de EU de komende jaren aan het VK circa 81 miljard euro zal kosten. Bovendien zal het bruto binnenlands product in tien jaar zo'n 3,5 procent lager uitvallen dan mocht het VK in de EU zijn gebleven. Kunt u zeggen wat het huidige brexitakkoord

aan Vlaanderen zal kosten? Zo neen, werd er opdracht gegeven tot onderzoek naar de impact van het nieuwe akkoord?

Als de brexit op 31 januari 2020 plaatsvindt, blijven er nog elf maanden om dat handelsakkoord te sluiten, aangezien eind 2020 de overgangstermijn afloopt. Is dat volgens u haalbaar? Zal men niet vrij snel moeten beslissen om gebruik te maken van de optie om ook de overgangperiode met één of twee jaar te verlenen zoals het akkoord ook voorziet? Hoe zal Vlaanderen die onderhandelingen opvolgen?

Intussen loopt daarbovenop nog de bijzonder moeilijke discussie over de volgende meerjarenbegroting voor de periode 2021 tot 2027. Vanaf 2021 moet de Britse bijdrage van 14 miljard euro natuurlijk opgevangen worden door de andere EU-lidstaten. Indien men het EU-budget op hetzelfde peil wil houden, zal men meer moeten bijdragen, los van de intenties om meer te investeren in klimaat, migratie en technologie. Deze discussie zal nog heel wat stof doen opwaaien. Het resultaat zal nog vele onderhandelingen vergen. België is een nettobetaler. Welke positie moet ons land in overleg met de deelstaten in deze discussie innemen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel voor al deze vragen in dit brexit-feuilleton, dat we in deze commissie Buitenlands Beleid al vele weken volgen. Gezien de impact op onze economie is het volledig verantwoord dat deze vragen hier aan bod komen.

Als minister-president van de Vlaamse Regering wens ik zo spoedig mogelijk duidelijkheid en zekerheid te verkrijgen over het verdere verloop van het brexit-proces. Wij maken nu voor de derde keer een verlenging mee. Met de verkiezingen die nu in het verschiet liggen, gaan we inderdaad opnieuw een periode van onzekerheid in.

Ik heb het al vaak gezegd: een no-deal- of ongecontroleerde brexit betekent voor Vlaanderen een catastrofe: 2,5 procent verlies van het bbp en 28.000 jobs die op het spel staan. Gezien onze enorme belangen die op het spel staan, was het noodzakelijk om een verlenging onder artikel 50 toe te kennen. De EU is ingegaan op die vraag vanuit het parlement van het VK om uitstel te krijgen. Wij steunden die vraag. Ik denk dat dat verantwoord was.

Volgens mij is het huidige akkoord de best mogelijke oplossing. Dit terugtrekkingsakkoord zorgt ervoor dat het VK niet in chaos maar op een ordelijke manier uit de EU kan stappen. Het Ierse protocol voorziet in een elegante oplossing voor het Ierse grensprobleem. Laten we niet vergeten dat het Britse parlement zich op 22 oktober voor het eerst heeft uitgesproken voor deze deal. Dat was een feit. Hopelijk leiden de verkiezingen nu snel tot een doorbraak in het ratificatieproces. Daar gaat het over. De deal is goedgekeurd en moet nu worden geratificeerd. Dat zal na de nieuwe verkiezingen gebeuren, met ik weet niet welke krachtsverhoudingen in het parlement – dat kan niemand voorspellen.

In ieder geval zal de Vlaamse Regering zich op het ergste blijven voorbereiden. We blijven ons nog altijd voorbereiden op een no-deal omdat dat scenario nog niet van de baan is. Daarom riep ik op 21 oktober 2019 de kernvergadering van de Brexit Taskforce samen. We blijven de situatie proactief opvolgen en evalueren met onze stakeholders.

Sta mij toe te zeggen dat het te vroeg is om in dit stadium voorspellingen te doen over mogelijke scenario's naar aanleiding van de verkiezingen. We hebben daar in dit land ook enige ervaring mee, maar ik kan me voorstellen dat dat in de huidige omstandigheden in Verenigd Koninkrijk zo mogelijk nog onvoorspelbaarder is. We moeten de uitslag van de verkiezingen afwachten. Intussen blijven onze brexit-experts in het departement van Buitenlandse Zaken de situatie in Londen nauwgezet opvolgen met

specifieke aandacht voor de verkiezingsmanifesten van de verschillende partijen om te kijken waaraan we ons na de uitslagen en eventuele coalities na de verkiezingen kunnen verwachten.

Dan kom ik tot uw vraag over de economische impact. U kent de studie van de Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven) die in november 2017 in opdracht van de Vlaamse overheid werd uitgevoerd. Ze gaat over de effecten van de brexit op Vlaanderen en de EU-lidstaten. Daaruit bleek dat bij een traditioneel vrijhandelsakkoord tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk de brexit tot een verlies van 1,8 procent van het Vlaamse bbp zou leiden. Indien de toekomstige relatie gebaseerd zou zijn op het Noorwegen-model, dat van toepassing is op een land zoals Noorwegen, dat geen lid is van de EU, maar wel van de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA) en de Europese Economische Ruimte (EER), dan zou de economische impact op de Vlaamse economie beperkt kunnen worden tot 0,6 procent van het Vlaamse bbp. Ook dat betekent nog een verlies van 6500 jobs. Daar staan 2000 nieuwe jobs tegenover omdat we intussen ook wel een aantal bedrijven door de brexit naar hier hebben kunnen aantrekken. Maar de balans is dus nog altijd negatief.

Vlaanderen heeft er alle baat bij om over een zo ambitieus mogelijke toekomstige relatie met het Verenigd Koninkrijk te onderhandelen. Wat bedoel ik met een zo ambitieus mogelijke handelsrelatie? Nultarieven of geen tarifaire belemmeringen; zo weinig mogelijk niet-tarifaire belemmeringen; een duidelijk regelgevingskader voor toekomstige samenwerking en vooral het zoveel mogelijk vermijden van douaneformaliteiten. U moet zich voorstellen dat er in Vlaanderen heel wat kleine of middelgrote ondernemingen (kmo's) zijn die internationaal werken binnen de EU-ruimte, en dus ook met het Verenigd Koninkrijk, die gewoon geen douaneformaliteiten kennen. Bedrijven die buiten Europa exporteren kennen die wel, maar heel wat kmo's die internationaal, maar binnen Europa werken, kennen die douaneformaliteiten niet. Plots zouden die daarmee geconfronteerd worden. We moeten ervoor ijveren om die douaneformaliteiten zoveel mogelijk te vermijden.

Ik denk dat we ook de samenwerking met het Verenigd Koninkrijk op andere gebieden moeten aanhouden: transport, onderwijs, mobiliteit van studenten, energie, visserij...

Toen ik in een vorig leven minister van Binnenlandse Zaken was, heb ik op het Europees forum altijd verdedigd dat ook de relatie met het Verenigd Koninkrijk inzake de veiligheidsproblematiek voor of na de brexit identiek zou moeten zijn. Ik heb het dan over de uitwisseling van informatie en de samenwerking tussen de verschillende inlichtingendiensten. Ik denk dat het van cruciaal belang voor de beide kanten van de Noordzee is, dat we diezelfde uitwisseling van informatie, diezelfde samenwerking in veiligheidsdossiers behouden, ook al is dit geen Vlaamse bevoegdheid.

Een concrete inschatting maken van de economische impact op basis van het voorliggende akkoord is in deze fase niet evident. Het Ierse protocol bevat een sui generis-regeling voor de Ierse/Noord-Ierse grens. Die is uniek in de wereld. Het akkoord is nog niet geratificeerd langs Britse zijde en kan in theorie nog steeds geamendeerd worden. Om nu heel duidelijk en gedetailleerd te zeggen wat de economische impact zal zijn, is tamelijk moeilijk.

We kunnen wel zeggen dat de politieke verklaring van Boris Johnson minder ver gaat dan de verklaring van Theresa May. Johnson wenst de toekomstige relatie duidelijk te beperken tot een vrijhandelsakkoord. Hij wenst geen ambitieuzere modellen. Dat is slecht nieuws voor ons, maar ik stel het vast. Niets houdt de onderhandelaren evenwel tegen om de komende jaren verder te gaan dan datgene dat nu vervat zit in het Ierse protocol en de politieke verklaring.

Nu, zodra het terugtrekkingsakkoord langs de kant van het Verenigd Koninkrijk en langs Europese zijde geratificeerd is, zal ik mijn dienst de opdracht geven om de

economische impact zo precies mogelijk te bekijken, met het oog op de Vlaamse belangenbehartiging tijdens de onderhandelingen over de toekomstige relatie.

Die onderhandelingen zullen inderdaad heel snel van start moeten gaan, zodra het akkoord geratificeerd is, omdat men voor 31 januari 2020 een akkoord wil bereiken. U hebt erop gewezen dat er mogelijkheden tot uitstel zijn; het kan nog met twee jaar worden verlengd. Maar in die periode van onderhandelingen is er nog altijd een no-deal mogelijk. Want als je tijdens die onderhandelingen niet tot een fatsoenlijk akkoord komt, dan volgt er ook een no-deal. En als we willen proberen om een no-deal te vermijden, dan kan het zijn dat die transitieperiode moet worden verlengd. De beslissing om die transitieperiode te verlengen, moet worden genomen voor 1 juli 2020, dus halfweg het onderhandelingsjaar.

Als minister-president is het mijn taak en mijn verantwoordelijkheid om Vlaanderen echt te laten wegen op de onderhandelingen over de toekomstige relatie. Er zijn eigenlijk vier regio's of deelstaten die bijzonder worden getroffen: Ierland, Nederland, Vlaanderen en Noord-Frankrijk. Dat zijn de vier meest getroffen regio's.

De brede taskforce die we nu hebben op administratief niveau, wordt omgevormd naar een politiek-ambtelijk overleg dat in nauw contact staat met de verschillende sectoren. Binnen deze taskforce zullen we de Vlaamse belangen identificeren, en komen we overeen wat onze onderhandelingsposities zijn. De betrokken sectoren worden zeer nauw bij dit proces betrokken.

Wat de meerjarenbegroting betreft: het is onze positie dat het uittreden van het Verenigd Koninkrijk -- dat was de tweede grootste nettobetaler aan de EU -- een besparing noodzaakt na de brexit. Het gaat dus niet op dat je zegt dat het Verenigd Koninkrijk vroeger een bijdrage van 14 miljard euro had, en dat dat budget gelijk moet blijven ook als het de EU verlaat.

Wij kiezen tijdens de lopende onderhandelingen over het meerjarig financieel kader voor een realistisch, modern en brexitproof budget. Met realistisch bedoelen we dat een algemeen budget van maximaal 1,05 procent van het bruto nationaal inkomen (bni) van de Europese Unie aanvaardbaar is, op voorwaarde dat de shift naar nieuwe prioriteiten voldoende wordt gemaakt. Enerzijds streven we dus naar 1,05 procent. U weet dat de EU zelf naar 1,01 procent streeft, maar in Vlaanderen vinden we dat dat wat overdreven is; we moeten de broeksriem iets harder aantrekken.

We willen ook dat het budget een meerwaarde biedt, en daarom inzet op een een-gemaakte markt, op innovatie, op een digitaal beleid en op nieuwe prioriteiten zoals migratie, grensbeheer, veiligheid, defensie en grensbeheer. Dat lijkt ons de nieuwe, moderne opdracht van de EU. Bij dit alles vormt het onderzoeks- en innovatieprogramma Horizon Europe wat ons betreft de absolute topprioriteit.

Het traditioneel beleid -- het gemeenschappelijk landbouwbeleid en het cohesiebeleid -- dient gemoderniseerd te worden en het budgettair gewicht van deze beleidsdomeinen in het geheel dient te zakken, om ruimte vrij te maken voor de nieuwe prioriteiten.

Het meerjarig financieel kader moet ten slotte ook brexitproof zijn. We pleiten daarom voor een solidariteit in de vorm van een brexitaanpassingsfonds, waarin de zwaarst getroffen regio's ook vanuit de EU worden ondersteund. We vragen ook om middelen te kunnen mobiliseren uit bestaande fondsen, zodat die bestaande fondsen worden opengesteld voor de gevolgen van de brexit. Ik heb het dan over het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering en het Solidariteitsfonds, waarmee we de gevolgen van de brexit kunnen opvangen. Wat het Solidariteitsfonds betreft: een aanpassing voor het jaar 2020 -- enkel voor 2020 -- werd onlangs mogelijk gemaakt. Dat is, wat mij betreft, een stap in de goede richting, maar verder werk is hier noodzakelijk.

We vragen ten derde ook een tijdelijke en gerichte versoepeling van de EU-regels inzake staatssteun. We weten dat staatssteun verboden is, maar als, door een dergelijke evolutie, een beperkt deel van Europa zwaar wordt getroffen, dan zouden de regels rond staatssteun enigszins moeten kunnen worden versoepeld, weliswaar tijdelijk en geheel gericht op de gevolgen van de brexit.

We dringen er ook op aan dat er vanuit de cohesie- en structuurfondsen en het programma om het concurrentievermogen te vrijwaren van kleine en middelgrote ondernemingen (COSME) middelen beschikbaar worden gemaakt voor de brexit.

Ten slotte verzetten we ons tegen een daling van de inningskosten voor douanerechten, die momenteel 20 procent bedragen. Met de haven van Antwerpen en de luchthaven van Zaventem is dat een serieuze bron van inkomsten. De Commissie heeft plannen om dit te verlagen naar 10 procent. We willen ons daartegen verzetten en willen het graag op 20 procent behouden.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister-president, ik dank u voor uw omstandig antwoord. Ik heb ook goed onthouden wat u tijdens de vorige vragenronde hebt beklemtoond inzake de brexit. U hebt toen een paar keren herhaald dat een no-deal brexit een catastrofe zou zijn, maar dat we ook bij een brexit met deal nog alle hens aan dek moeten houden. Ik vind het logisch en goed dat we ons blijven voorbereiden op het ergste, want dat is toch niet van de baan. Onze teams hier blijven dat doen.

Ik stel vast dat er in de genomen maatregelen en in de contacten met de bedrijven heel veel voeling is met wat het allemaal inhoudt. Wat u vertelt over de douane zijn praktijken waarmee bedrijven geconfronteerd zullen worden. Sommige zijn daar heel goed van op de hoogte, terwijl andere voor grote verrassingen zullen komen te staan mocht het ooit zover komen.

Dat Vlaanderen grote ambitie heeft om daarin een cruciale rol te spelen, lijkt mij logisch omdat we een van de vier regio's zijn die het zwaarst getroffen worden. Het brexitaanpassingsfonds vind ik bijzonder belangrijk. We moeten daarop blijven aandringen om de voordelen ervan naar Vlaanderen te kunnen halen.

Minister-president, ik zal uw antwoord rustig nalezen want u hebt veel informatie gegeven. Ik heb er ook begrip voor dat u zegt dat het voorspellen van verkiezingsuitslagen zeer interessant is – ik kan daar vanuit mijn partij over meespreken –, maar meer iets voor in de koffiebar dan in de commissie.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp.a): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. U hebt het gehad over de 28.000 jobs en het bbp, maar de vorige regering heeft ons ook beloofd om cijfers te geven per provincie. Ik ben benieuwd om hoeveel jobs en om hoeveel procent van het bbp het gaat in mijn provincie West-Vlaanderen, in het geval van een no-deal of een traditioneel handelsakkoord. Hebt u er zicht op wanneer dat rapport er aankomt en wordt voorgesteld?

Ik wil tot slot nog eens onze bezorgdheid benadrukken over de fondsen die van Europa zouden moeten komen: enerzijds of we er überhaupt een beroep op kunnen doen en anderzijds over de timing, omdat we denken dat ze te laat zullen komen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Dit is een 'neverending story', waar we nog vele vragen over zullen hebben en waarop we wellicht omstandige antwoorden zullen krijgen. Dat is geen kritiek, want dat is terecht. Ik ben blij dat we zulke antwoorden

krijgen, want blijvende opvolging van dit dossier is noodzakelijk. De minister-president heeft zich geëngageerd om dit te blijven opvolgen en het is belangrijk voor Vlaanderen dat dit gebeurt.

Het nieuwe brexitreferendum is daarnet ter sprake gekomen. Ik wil toch een zijsprongetje maken omdat mevrouw Sturgeon heel recent in Schotland heeft gezegd dat ze in 2020 een nieuw referendum willen, gezien de nieuwe ontwikkelingen in de brexitsaga. Zulke dingen liggen in Vlaanderen toch iets gevoeliger. Het is voor de minister-president een uitstekende gelegenheid om hierover zijn visie te geven, want ik vond het nogal alarmerend dat ik de heer Johnson via de media hoorde verklaren dat een referendum over onafhankelijkheid een 'once in a generation issue' is. Ik vind dat eerlijk gezegd niet. Minister-president, wat is uw houding is ten aanzien van deze stelling?

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw omstandig antwoord. Er zijn u zowel in deze commissie als tijdens plenaire vergaderingen al verschillende vragen om uitleg of actuele vragen over de brexit gesteld en het zal daar zeker niet bij blijven. We moeten nu afwachten wat de verkiezingen zullen opbrengen. Komt er een deal? Komt er een nieuwe deal of komt er een nieuwe Britse regering? Als ik naar het standpunt van Labour kijk, zie ik dat die partij bijna iedere week van standpunt verandert. Wil Labour verkiezingen of niet? Zijn zij remainers of brexiteers? Er zijn uiteraard bij de Tories ook de nodige tegenstellingen.

Ik kom tot mijn vraag. U hebt bepaalde standpunten van de Vlaamse Regering verkondigd. Wat de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader betreft, hebt u verklaard dat Vlaanderen een bepaald budget van maximaal 1,05 procent van het Europees bni zou aanvaarden, op voorwaarde evenwel dat de shift waar Vlaanderen voorstander van is er komt. Met die shift wordt meer ingezet op de verdieping van de interne markt, op innovatie, op migratiebeheer, op de versterking van de buitengrenzen en op de veiligheid. Daarnaast moeten het traditioneel landbouwbeleid en het cohesiebeleid worden gemoderniseerd. De budgetten hiervoor moeten zo nodig worden verminderd.

Mijn vraag is of er hierover al interfederaal overleg is geweest. Is er een standpunt? Ik hoop uiteraard dat die shift in het meerjarig financieel kader mogelijk wordt gemaakt, want ik denk dat dit absoluut nodig is. Ik steun u en de Vlaamse Regering daarin, maar de vraag is of er al interfederaal overleg over deze shift is geweest.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister-president, we hebben dit thema de voorbije weken, al sinds de start van deze commissie, aangeraakt en dit zal inderdaad niet de laatste keer zijn. Ik vind het interessant dat u zelf hebt gewezen op een punt dat weinig aan bod komt. Na de eventuele goedkeuring van de voorliggende deal volgt nog een transitieperiode waarin allerlei zaken mogelijk zijn. Zelfs in het scenario waarin alles gebeurt zoals het nu is gepland, is het waarschijnlijk dat we hier binnen anderhalf jaar opnieuw over een deal debatteren. Het is belangrijk te weten dat we hier aandacht voor moeten hebben. Ik ben blij dat dit besef er is op het politieke niveau, want in de media komt het weinig aan bod.

We hebben nu drie maanden meer. Eigenlijk hebben we al zes maanden meer gekregen. Ik vind het vreemd dat de EU en Vlaanderen nog niet een stapje verder staan. Wat de belangrijkste zaken zijn die we in die drie maanden rond moeten krijgen, zal met allerlei factoren te maken hebben. Ten eerste is er het zeer belangrijke debat over de Europese middelen. Ten tweede is de vraag of we zelf in meer eigen middelen moeten voorzien. Ten derde denk ik dat de impact op onze eigen begroting nog niet helemaal is doorgerekend. Ik zeg dit niet om u slechte

nachten te bezorgen en ik denk dat u hier ondertussen wel mee kunt omgaan, maar we zouden na een eventuele brexit opnieuw tot een besparingsronde kunnen komen. U weet hoe mijn fractie naar de huidige keuzes kijkt. Mijn vraag is op welke wijze de Vlaamse Regering zich hierop voorbereidt. Ik moet die vraag misschien in een andere commissie stellen, maar ik sluit me hier toch even bij aan.

Tot slot doe ik een oproep om de brexit niet enkel als een zaak met economische keuzes te bekijken. Ik heb dat niet in uw antwoord gehoord, maar er is veel aandacht voor de economische impact van de brexit. Volgens mij zijn hier op lange termijn antwoorden op te geven. Als er goede handelsakkoorden komen die geen 'race to the bottom' inhouden, zult u in ons een bondgenoot vinden. Het Noorse model valt dan inderdaad aan te raden.

Er zijn echter ook veel politieke gevolgen. Die gevolgen komen onder meer aan bod in het debat over de Europese meerjarenbegroting, maar de EU is meer dan een zuiver economisch project. Het gaat ook om 75 jaar Europese vrede, om samenwerking en om internationale uitdagingen. Ik doe dan ook een oproep om daar in de mate van het mogelijke rekening mee te houden. Wij verschillen soms van mening over de invulling, maar u hebt terecht een aantal aandachtspunten aangehaald, zoals de internationale samenwerking inzake het klimaat en de sociale harmonisering in de richting van een goed beschermend Europees sociaal niveau. Dat is van belang, maar komt op dit ogenblik te weinig aan bod. Om het geloof in het Europees project, waar ik oprecht voorstander van ben, te vergroten, moeten we als Vlaanderen de lead nemen om deze zaken mee op de agenda te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, het is inderdaad aflevering nummer 362 van de brexitsoap. De ontknoping blijft uit. In een echte serie zouden de kijkers al hebben afgehaakt, maar hier niet, want de onzekerheid is verre van bevorderlijk voor de gevolgen. Ik hoop dat u gelijk hebt en dat we afstevenen op een elegant akkoord. Zo niet zal de impact op onze havens, bedrijven, handel, landbouw en jobs niet te overzien zijn. Vooral voor West-Vlaanderen – mocht u het nog niet hebben gehoord aan mijn dialect, dat is mijn provincie – kunnen de gevolgen wel eens zeer desastreus zijn.

De heer Vanlouwe zei het al: de aangekondigde verkiezingen kunnen misschien duidelijkheid brengen of leiden tot een nieuwe politieke conclusie. Maar het is alvast duidelijk dat de klassieke partijen er een puinhoop van hebben gemaakt. Wij moeten nu die puinhoop oplossen. Het moet voor iedereen een politieke les zijn, minstens wat betreft de desinformatie.

Ik hoor u zeggen dat er sowieso economische schade zal zijn. Ik ben blij dat u meteen constructieve onderhandelingen wilt opstarten. We moeten zeker ten aanzien van onze kmo's heel transparant zijn. We moeten de sectoren en ook Voka daarbij betrekken. Ik neem aan dat u dat al doet.

Ik heb nog een slotvraag over een einddatum en een duidelijk kader, een duidelijke deal. Denkt u ook proactief na over de verschillende scenario's? We doen allerlei zaken om de gevolgen op te vangen, maar komt er ook een concreet voorstel van ons in de richting van de EU? Of wachten we af welk voorstel er op ons afkomt?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u, collega's, voor de zeer betrokken en tamelijk grote consensus over de fracties heen over hoe Vlaanderen zich moet opstellen.

Mevrouw Lambrecht, het grootste gedeelte van die 28.000 banen zal inderdaad in West-Vlaanderen vallen. Zodra die studie is afgerond, zal ik haar aan deze

commissie overmaken. Een aantal sectoren zullen daar zeker door worden geïmpacteerd. Een sector zoals de visserij situeert zich uitsluitend in West-Vlaanderen.

Mijnheer Deckmyn, u was net iets te laat. Wij hebben naar aanleiding van de vraag van uw collega over Catalonië van gedachten gewisseld. Hier is mijn houding hetzelfde. Ik verwijs naar een gesprek dat wij voor het vorige Schotse referendum met David Cameron hadden. Hij nam de juiste houding aan: 'Als de Schotten beslissen om onafhankelijk te worden, zullen wij dat respecteren. Maar in het debat over de onderhandeling en in de debatten naar aanleiding van het referendum zullen wij, de Britse conservatieven, alle democratische middelen gebruiken om een Schots "ja" over de onafhankelijkheid tegen te gaan. Maar als het effectief een Schots "ja" is, zullen we dat erkennen. Dat moet een politiek debat zijn. Natuurlijk mogen regeringen daarin hun posities innemen, maar de uitslag van zo'n referendum moet worden gerespecteerd, voor zover het volgens de regels van de kunst is georganiseerd – daar moeten we ook op toezien.' Dat was de houding van Cameron indertijd. Dat is de juiste opstelling.

Mijnheer Vanlouwe, wat betreft het interfederale overleg zou ik cynisch kunnen zeggen: 'it takes two to tango'. Voor een interfederaal overleg tussen de gewesten kunnen we dat wel doen, maar in het kader van de brexit heeft dat weinig zin, want 86 procent van de impact van de brexit komt in Vlaanderen terecht. Ik heb twee weken geleden een onderhoud gehad met collega Di Rupo. Hij zei me dat hij bereid was om de positie van Vlaanderen mee te ondersteunen. Hij begreep dat dit bij ons een grote impact heeft. Het is niet moeilijk om de gewesten op één lijn te krijgen. Maar je moet aan de andere kant van de straat een gesprekspartner hebben, en dat is vooralsnog niet het geval.

Mijnheer Vaneeckhout, is de impact op de begroting doorgerekend en zullen we eigen middelen inzetten? Ik had onlangs een gesprek met de transportsector. Zij zegden me dat het nog een geluk was dat ze, toen we naar de eerste datum van de brexit toewerkten, niet massaal mensen hebben aangeworven om de douaneformaliteiten te vervullen. Die zouden al anderhalf jaar met hun vingers hebben zitten draaien.

Dus, neen, vandaag hebben we geen lijn in de begroting staan, maar we zijn ons er wel van bewust dat dat er op een bepaald moment kan aankomen. Daarbij zou ik een groot staatsman willen citeren: 'Laten we de problemen aanpakken als die er zijn.' Vooral omdat er nog zoveel scenario's mogelijk zijn. We volgen het echter op de voet op.

Moeten we buiten de economische dossiers andere keuzes maken, zoals in klimaat en andere? Mijn houding daarin – en dat is ook de houding van de Vlaamse Regering – is dat de postbrexitperiode zo dicht mogelijk bij de prebrexitperiode moet aansluiten. Dat wil zeggen dat als inzake het klimaat dezelfde gevoeligheid die in Europa leeft ook in het Verenigd Koninkrijk leeft, en als we daardoor gemeenschappelijk kunnen optreden, onze positie op het internationale forum versterkt wordt. Onze houding is ook daarin dat we het liefst postbrexit zo dicht mogelijk aansluiten bij de prebrexitperiode.

Mevrouw Talpe, ik moet u erop wijzen dat er toch wel series op de Vlaamse tv-zenders zijn die al heel wat langer lopen, en waarbij de kijkers nog altijd niet afgehaakt zijn. Ik verwijs naar Thuis en Familie. Ik hoop niet dat we met de brexitsoap zo lang opgescheept zullen zitten als met Thuis en Familie.

Uw oproep om Voka en de sectoren bij het overleg te betrekken, is niet nodig. We hebben de Brexit Taskforce nu op politiek-economisch vlak opgestart. Daarin zitten Voka en de sectoren mee rond de tafel. Die taskforce is al in stelling gebracht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.